

СОЮЗ

Часопись для руского народа в Америці.

Entered as second-class matter August 14, 1908 at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

№. 25 Нью-Йорк. Н. Й., Четвер 1 липня 1909.

New York, N. Y., Thursday July 1, 1909. Vol. II

Новинки.

Страшний чин.

Перед роком убив хтось мужа пані Ля Варті. Поліція не могла вислідити убійця. За те вдова підозривала о убійство молодого чоловіка Верзачі в яким поліція не найшла винувника. Вона цілий час кипіла местию до него не кажучи нікому нічого, аж вчора напала його в револьвером і трема вистрілами положила трупом. В суді сказала, що чує ся щасливою від хвилі коли вбила Верзачі. Однак Верзачі був супокійний чоловік і цілком невинний смерті еї мужа — згинув з руки бішеної жінки.

Сердечний муж.

Жена Г. Райхерта і мати девяти дітей в Нью Йорку тяжко захоріла. Брак крові скоро гнав еї в домовину. Лікарі заявили, що наколи хто не дасть їй своєї крові то д' молодій жінчині та вона вмере. „Я еї муж і вон есьби свого пана. е мати моїх девяти дітей не нічого не можу вдяти, сказав Райхерт і велів подуву на свого пана. Може би чити руркою своєю з еї крвоносною жилою. Дві ква вливи? — відповіла пані ти власної крові преточрпить, щоби хто небудь мав Райхерт в свою жену, озумів мою безграничну вдявблїд, омлівав, но не уез мое серце?... Не покидай-нав в геройкім ділі. — Жете, що він сьогодні вечером на вразу очуняла, потім гло овяла і закінчила жодібно він буде говорити з в-Райхерт мізерний утрав Англії.

ши 20 фунтів на вазі, та молода женьщина і задума-ся з бідою, кормячи 9-ї точок з праці рук. звил Ров був як би нікого в Що панам за біда відколи в тім домі пробував Богачка М. Мак-Кей вого клубу, коли на вежи ви-нула з прогульки по Еїа. до Нью Йорку та привін до клубу? з собою „пару суkenoн.и. Раз він там не появи в ся вч-рности около 30.000. С еодині сорок і пять мінут вече-ки вишивані перлами же програній. Йому не треба лотом. Добре що й тазго банкира, щоб взяти в него нуж булиби 30.000 дол. рукав його уротивників був жали в банку хто зна олї було предложити той чек, а так піпалі жеже люд був переведений на імя його перли та золото добулв бітники для неї. стру Фазу виходити з дому і

— Правительство Кся в свой кімнаті і заняв ся ди закупило в Стейтах з. Ділом Паспарту було ходи-ка сот штук бізонів (д ерліну. Час проминав для не-худоби) контрактори ст. хував під дверима свого па-ли ся наловити кілька тре-ба бізонів в стейтских сте-пах та годі; мало що злови-ли. В Канаді давнійше ви-нищено сю скотину майже до одного та до тепер пра-вительство постарало ся знова о стадо 660 штук на росплодок. Оди із американських мї-лдонерів (James Patten), зван-ний „збіжовим королем“, закупив по дешевих цінах збіже на цілім сьвітї, а потім штучно підбив ціну його в гору, щоби на тій спекуля-ції заробити мільони. Се під-приємство було дуже рез-ковне і коли би лише при-шли денебудь вчаснійші жнивня сої король мїг піти з торбами- Штука одначе йому вдала ся і у протяги кількох днів заробив на про-дажи збіжа чистих 10 мїл. дол. се значить, 50 мїл. К. А знаете, хто заплатив йому сю величезну суму? Широ-кі верстви людю, яким спе-кулянти підвищили ціну муки без якої ніхто не обїй-десь. Ось як рабують капі-талїсти працюючий люд!

Елементарні нещастя в Тернопільщині які навісти-ли Галичину минушого ро-ку, дають ся добре відчува-ти селянам. В цілій околиці великий брак паші, так що худоба реве по стайнях з голоду, бо мало пасовиск, а се, що лишило ся, е май-же при землі витерте. В селі Маріянці селяни розривали дахи на січку, щось так, як у глубині Росїї. До того всього на Поділю е часті бу-рі. Кільканаїцять сіл багато потерпіло наслідком градо-вої тучі з обірванем хмарі між Підгайцями а Бережа-нами. В одній хвилині пов-тали бистрі ріки, води по-чайний сь про більші або мень-дрожили. Містрєня. Щирість, чистота, ть родної жєнщини яка рїшас-роному вона у всім обовязана, спєророжшого сина для добра тронула його до глубини душі.

На хвилю він закрив очи, бу-від того зору, будьто бояв ся щорбду графови Андрееви чим слїд. Потім він знова відкрив Ієптицкому і прочим його

— Я вас люблю — просто скажу-никукам за підле захова-нусь на тім всім, що е в сьвітї сьє ся супроти акту М. Сї-ньського.

— А! — закричала містрис А 6. Взиваємо українських соціалїстичних послів, як Містер Фаг позволив. Паспарівнож український клуб дзвонюк. Містер Фаг держав еше парламенті, щоби доложи-трис Ауди. Паспарту появил всеїт всіх можливих старань як погідне сонце. Містер Фаг запитав його, чи і ляцких пазурів. Рівнож тім знати пасторови Самуїлу Вільзвиваємо тих послів, щоби Паспарту поспїшивсь чим сьведопустили до наложєня — Ніколи не пізно — сказав а нас нового стомїліонового Було тільки вісім годин і пятагору в формі посередних — Завтра, в понеділок? — водатків. Містер Фаг повторив свое за 7. Жадаємо повної свободи лова і друку. — Завтра, в понеділок! — ві 8. Жадаємо загального, івного тайного безпосеред-ого права голосованя до Філяс Фаг знова стає ся ціним найму рад повітових і рад

Вже час сказати, який реверформадских, в злученім королївствї; скоро роз 9. Жадаємо закону обез-штвованє правдивого злодія, якогочєня робітників на ста-трого зловлено в Единбурзі сімність як рівнож вдів і сирїт. дни перед тим Філяс Фаг був злоч10. Жадаємо спеціально-полїцією. Тепер він був чесний д назначєня комісії зі сто-тематичною точністю кінчив свои уряду, щоби занялась рож в округ сьвітє.

Який шум зчинив ся по часорацийними австрійських го-заклад за і против містра Фага пржан з особливими узгляд-ни в не малім неспокою. Сей Філенями еміграції нашого на ни забули, появил ся знова на сьєда в Америку. в 2. Сїмнаїцятото декабрю-бітника в загалі, обговорєно доволі широко справу орга-нізації робітників та соці-ялістичної прєси і заохочу-вав Українців предплачува-ти краєву робітничу часо-пись „Земля і Воля“, а По-ляків „Pravo Ludu“ відтак пояснив присутним пори-ваючими словами причину і самий акт Мирослава Сї-чиньського, закінчуючи свою бесїду окликом: Хай живе Сїчиньский! Хай живе соці-ялізм! По нїм тов. Ткач від-читав присутним резолю-цію і пояснював декотрі точки. Відтак знова тов. Довгань обговорював спра-ву загального голосованя та напятачував лайдацку пля-хоцку господарку в Гали-чинї. Віче поставило одноголо-сно слїдуочї резолюції:

1. Жадаємо увільненя М. Сїчиньського від вини і кари, позаяк він зробив се для добра українського загалу, заб уваючи навіть на своє вла сєне добро і щастє.

2. Висказуємо крайну по-гожду галицько-польским судиям, що важились вида-ти на смерть чоловіка з най-кращими почуваннями. Рівно висказуємо крайну погорду польській шовїністичній прє-сї в Галичині.

3. Чин М. Сїчиньського у-важаємо за справедливу від-плату за наші кривди; по-літичну і культурну, соці-альну і економїчну неволю, цюхваляєм і усьвячуєм його.

4. Серцем і душею спів-чуємо з терпїнями матери М. Сїчиньського і обожаємо е велике пожертвованє най-кращого сина для добра українського народу.

5. Висказуємо крайну по-від того зору, будьто бояв ся щорбду графови Андрееви чим слїд. Потім він знова відкрив Ієптицкому і прочим його

— Я вас люблю — просто скажу-никукам за підле захова-нусь на тім всім, що е в сьвітї сьє ся супроти акту М. Сї-ньського.

— А! — закричала містрис А 6. Взиваємо українських соціалїстичних послів, як Містер Фаг позволив. Паспарівнож український клуб дзвонюк. Містер Фаг держав еше парламенті, щоби доложи-трис Ауди. Паспарту появил всеїт всіх можливих старань як погідне сонце.

Містер Фаг запитав його, чи і ляцких пазурів. Рівнож тім знати пасторови Самуїлу Вільзвиваємо тих послів, щоби Паспарту поспїшивсь чим сьведопустили до наложєня — Ніколи не пізно — сказав а нас нового стомїліонового Було тільки вісім годин і пятагору в формі посередних — Завтра, в понеділок? — водатків. Містер Фаг повторив свое за 7. Жадаємо повної свободи лова і друку. — Завтра, в понеділок! — ві 8. Жадаємо загального, івного тайного безпосеред-ого права голосованя до

Філяс Фаг знова стає ся ціним найму рад повітових і рад

Вже час сказати, який реверформадских, в злученім королївствї; скоро роз 9. Жадаємо закону обез-штвованє правдивого злодія, якогочєня робітників на ста-трого зловлено в Единбурзі сімність як рівнож вдів і сирїт. дни перед тим Філяс Фаг був злоч10. Жадаємо спеціально-полїцією. Тепер він був чесний д назначєня комісії зі сто-тематичною точністю кінчив свои уряду, щоби занялась рож в округ сьвітє.

1. Жадаємо увільненя М. Сїчиньського від вини і кари, позаяк він зробив се для добра українського загалу, заб уваючи навіть на своє вла сєне добро і щастє.

2. Висказуємо крайну по-гожду галицько-польским судиям, що важились вида-ти на смерть чоловіка з най-кращими почуваннями. Рівно висказуємо крайну погорду польській шовїністичній прє-сї в Галичині.

3. Чин М. Сїчиньського у-важаємо за справедливу від-плату за наші кривди; по-літичну і культурну, соці-альну і економїчну неволю, цюхваляєм і усьвячуєм його.

4. Серцем і душею спів-чуємо з терпїнями матери М. Сїчиньського і обожаємо е велике пожертвованє най-кращого сина для добра українського народу.

5. Висказуємо крайну по-від того зору, будьто бояв ся щорбду графови Андрееви чим слїд. Потім він знова відкрив Ієптицкому і прочим його

— Я вас люблю — просто скажу-никукам за підле захова-нусь на тім всім, що е в сьвітї сьє ся супроти акту М. Сї-ньського.

— А! — закричала містрис А 6. Взиваємо українських соціалїстичних послів, як Містер Фаг позволив. Паспарівнож український клуб дзвонюк. Містер Фаг держав еше парламенті, щоби доложи-трис Ауди. Паспарту появил всеїт всіх можливих старань як погідне сонце.

Містер Фаг запитав його, чи і ляцких пазурів. Рівнож тім знати пасторови Самуїлу Вільзвиваємо тих послів, щоби Паспарту поспїшивсь чим сьведопустили до наложєня — Ніколи не пізно — сказав а нас нового стомїліонового Було тільки вісім годин і пятагору в формі посередних — Завтра, в понеділок? — водатків. Містер Фаг повторив свое за 7. Жадаємо повної свободи лова і друку. — Завтра, в понеділок! — ві 8. Жадаємо загального, івного тайного безпосеред-ого права голосованя до

Філяс Фаг знова стає ся ціним найму рад повітових і рад

Вже час сказати, який реверформадских, в злученім королївствї; скоро роз 9. Жадаємо закону обез-штвованє правдивого злодія, якогочєня робітників на ста-трого зловлено в Единбурзі сімність як рівнож вдів і сирїт. дни перед тим Філяс Фаг був злоч10. Жадаємо спеціально-полїцією. Тепер він був чесний д назначєня комісії зі сто-тематичною точністю кінчив свои уряду, щоби занялась рож в округ сьвітє.

Який шум зчинив ся по часорацийними австрійських го-заклад за і против містра Фага пржан з особливими узгляд-ни в не малім неспокою. Сей Філенями еміграції нашого на ни забули, появил ся знова на сьєда в Америку. в 2. Сїмнаїцятото декабрю-бітника в загалі, обговорєно доволі широко справу орга-нізації робітників та соці-ялістичної прєси і заохочу-вав Українців предплачува-ти краєву робітничу часо-пись „Земля і Воля“, а По-ляків „Pravo Ludu“ відтак пояснив присутним пори-ваючими словами причину і самий акт Мирослава Сї-чиньського, закінчуючи свою бесїду окликом: Хай живе Сїчиньский! Хай живе соці-ялізм! По нїм тов. Ткач від-читав присутним резолю-цію і пояснював декотрі точки. Відтак знова тов. Довгань обговорював спра-ву загального голосованя та напятачував лайдацку пля-хоцку господарку в Гали-чинї. Віче поставило одноголо-сно слїдуочї резолюції:

11. Жадаємо знесеня ло-вецького і будівельного зако-ну в Галичині.

- Н. Ткач 3 дол.
- Т. Довгань 2 „
- С. Лагїш 2 „
- С. Яремчук 1 „
- Г. Качановский 1 „

- А. Качановска 1 „
- Т. Мечник 1 „
- С. Нагажина 1 „
- О. Качановский 1 „
- А. Зарубїнский 1 „
- Й. Качановска 1 „
- Г. Роляк 1 „
- І. Дзьвіль 1 „
- О. Горечий 1 „
- І. Литвин 1 „
- Д. Горечий 1 „
- Т. Горечий 1 „
- Д. Пунда 1 „

Честь і слава жертводав-цям. Тим вони показали як розуміють і оцінюють доро-гу нам справу. З осїбна складаю сердечну поляку тов. Качановскому, що від-ступив безкористно хату на збори.

Присутний.

ДО НАШИХ ЧИТАЧІВ. Цїлком за дармо. Не за довго кідчить ся в „Союзї“ повість про подо-рож „В округ сьвіта в 80-ти днях“.

Се дуже гарна повість пе-реведена з чужої на нашу мову. Щоби купити еї на англїйській або нїмецькій м-ві треба заплатити за книж-ку 75 цент. В нашій часопи-си маєте еї цілу в переводї, і коли хочете еї всю нараз прочитати тай другому по-дати то постарайте ся о всі дотеперїшні числа „Союза“.

Хто вирівнає передплату за „Союз“ до дня 15 липня с. р. той дістане всі дотепер-їшні числа „Союза“ ціл-ком за дармо.

Хто заплатить нам за „Со-юз“ за рік наперед, той ді-стане дотеперїшні числа „Союза“ цілком за дар-мо.

Хто хочє мати тільки до-теперїшні числа „Союза“ і не може бути сталим перед-платником, нехай пришлє 50 цент. а дістане дотепер-їшній волюм.

Користайте з нагоди. Редакция.

Хто хоче мати гарні „ДУ-ХОВНІ ПІСНІ“ в шкіряній оправі і книжочку „СЕРЦЕ ЧОЛОВІКА“ з 10 красними образками, нехай пише на адрес: Rev. J. A. Kolesnikoff, 426 King Street, E. Toronto, Ont. Canada. Цїна Пісень \$ 1.00, а „Серце Чоловіка“ 15 центів.

Хто хоче повернути до краю за кілька долярів і при легкій роботі, нехай при-шлє задаток два долари і на-пише коли маємо слїткати на диш. — Адрес: JACOBS AGENCY, 38 Canal st. New York, N. Y.

„Земля і Воля“ Часопись для робочого людю. Виходить у Львові раз на тиждень і коштує 1 доляра піврїчно. Наколи хочете дізнатись, що дієть ся в старім краю і як боре ся робочий люд за кращу долю, то запрєнуме-руйте собі „Землю і Волю“. Оказовї числа висилаєть ся безплатно. Адреса: „ЗЕМЛЯ І ВОЛЯ“ Львів, вулиця Осолїнських, ч. 4. — Austria, Galizien, — Europe.

\$10 \$10 ДО ЕВРОПИ ДЕШЕВІ ПІОКАРТИ! Хто хоче повернути до краю за кілька долярів і при легкій роботі, нехай при-шлє задаток два долари і на-пише коли маємо слїткати на диш. — Адрес: JACOBS AGENCY, 38 Canal st. New York, N. Y.

Школа англїйского язика. Сим подаю до відомости, що з днем 1. липня с. р. о-твїраю школу англїйского язика. по кореспонденції два рази на тиждень. Лекцї будуть друкувати ся в бро-шурах. — Курс всеї науки разом з кореспонденцією стоїть 5 дол. в ратах. Близші інформації подає MILLIE J. TKACZ 353 E. 72 st. New York, City

ОГОЛОШЕНЄ Хто хоче мати гарні „ДУ-ХОВНІ ПІСНІ“ в шкіряній оправі і книжочку „СЕРЦЕ ЧОЛОВІКА“ з 10 красними образками, нехай пише на адрес: Rev. J. A. Kolesnikoff, 426 King Street, E. Toronto, Ont. Canada. Цїна Пісень \$ 1.00, а „Серце Чоловіка“ 15 центів.

ПОЗІР! ВЕЛИКА ВИПРОДАЖ КНИЖОК ПОЗІР! Отрималисьмо багато нових книжок, так хочемо випродати їх по низшій ціні до ужитку для всіх. Домашний писар або наука писаня листів, як також взо-ри руских і англїйских листів 50 цент. тепер 35 ц. Календар Поселенець 40 „ „ 15 „ Про старі часи на Україні 35 „ „ 20 „ Спомини з Атен \$1.00 „ „ 60 „ Уличник 55 „ „ 49 „ Нові книжки: Люди біографічно-літер. нариси М. Лозиньский 60 ц. Польский і руский революційний рух \$1.00 „ Про полові справи Д-р М. Кос 25 „ Скотолічевник (ветеринарні поради) Д-р В. К. 60 „ Оборонець покривджених Лінкольн 10 „ Ведмедівска повівна 10 „ Нові пісні Г. Щипавки з порт. М. Сїчиньського 25 „ Думки про Сїчиньського і Потоцкого 5 „ Десять кіп найкращих пісень 50 „ Нові сьвященні пісні 10 „ Пророчество Михалди 15 „ Гроші треба посилати наперед. Хто за 2 дол. заорде-вує, дістане даром гарний великий образ з портретом Найбільші сьни України.“ Спїшіть ся з замовленнями. Адресуйте так: RUSKA KNYHARNIA 435 Selkirk Ave. Winnipeg. Man. Canada

"SOJUZ" (Union)
RUTHENIAN WEEKLY PAPER
Published Every Thursday
by the
"SOJUZ" PUBLISHING COMPANY,
166 East 4th Street, New York.

Subscription per year . . . \$1.50
" " six months 75
Advertising Rates Furnished on Application.

"СОЮЗ"

часопис для руского народа в Америці
виходить кожного тижня в четвер

РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА ВИНОСИТЬ:
в Спол. Державах \$1.50
до Канади 2.00
до Європи 2.00

Безіменн. дописей не
приймаємо.

Редакция принимает всякі адрверта-
менти, по уміркованій ціні; о близькій
інформації прошіть до Редакції.

ГРОШІ можна посилати в
регістрованим листі, або че-
рез експрес, або на Money
Order. Монеї ордер, т. е.
карточку, котру дає почтар,
або експрес. агент, треба в
листі нам післати, бо без тої
карточки не дістанемо гро-
шей.

Гроші треба посилати на
висше поданий адрес.

Відвічальний редактор: **Осип Косовий**

Боги.

З давен давна було між
народами боготворство. Куди
було не ступити то все тре-
ба було якогось иншого бо-
га. Загріміло, — молись до
бога громів; розгуляло ся
море, — молись до бога мо-
ря; настала посуха — ого,
вже загнівав ся бог дощу,
— треба йому закардити та
помолитись а то вигиють
люди в голоду. Нехотіли
жінки любити якого нездари
він як неміг їх насилувати,
то молив ся до богів та бо-
гинь любови: От був клопіт.
Впала хвороба на скотину,
або звірію пожирали, то
люди сейчас ставили офіру
богови стада, або череди і
нуже бити перед ним покло-
ни, сльпівати танцювати тм
часто ще і живу людину
живцем спалють в честь та-
кого бога, аби лише відвер-
нув страту. Вувало іде чо-
ловік ловити рибу то і бере
з собою за пазуху аж три
ріжні боги вистругані з па-
тиків так як теперішні фі-
гурки. Від одного сподівати
ся багато риби, від другого
спокою на морі а від третього
догідного вітру. І до тепер
на примір в Маляі в Азії іде
чоловік на польоване то бе-
ре з собою в торбу або за-
пас кілька деревляних бо-
жиків корунки та шкапліри.
Одного, божка польованя,
другого, аби не заблудив в
лісі а третього аби го беріг
від нападу звірюки, ніби
св. Николай; а ще одного
аби не мав припадку якого
звичайного. Іде Маляець лі-
сами тай ненадійно ударить
ногою о камінь; тож і маєсь
тогда в роботі бог припад-
ків. Розлючений болем чо-
ловік виїме його з'за пояса
тріпне ним до землі, накли-
не всім його прадідам, набе-
ногами та камінем і лишить
у лісі; — здихай, боже, мо-
вить коли ти такий небалий
що не стережеш мене. Не
забуде накласти і боготи
камня, що так допікає йому.
Прійде до дому і оповідає
сусідам, що його бог неза-
да не пильнує служби. Тог-
и громада робить мітинг
і думає спосіб, як-би то
бог мусів щиро оірку-

вати ся своїм обовязком.
І знов молитви і знов покло-
ни до сильніших богів, аби
пімстили ся на меншім бо-
жику та протрпавши його
за лінвство, заставили бу-
ти обачним.

Міліони дикарів в Азії,
Африці, Австралії, Північній
та Нолудневій Америці та по
всіх островах живуть по
днес в такій темноті, не
маючи понятя про одного
Бога, Творця і Вседержи-
теля світа. У них страшна
грубість. Як лише лихо по-
водить ся якій громаді ди-
карів то вони зараз дивлять
ся котрий чоловік або жінка
має негарну піку, або ко-
мусь між ними ліпше пово-
дити ся то і зараз зроблять
його, або її лихим богом, у-
пирем або відьмою і горе
такій людині. Виволічуть на
врочище, бють, катують а
відтак спалють живцем при
музиці шалених криків, сви-
стів та танців.

І в нас на Русі до недавна
ще, хоч ми вже звали ся хри-
стіянами, викопували тру-
пи та палили ніби упирів
— скоро лише настала на
свєті яка халепа, або помір.
Наші баби ще і до нині ві-
рять що між ними находять
ся відьми — жінки від яких
залежить добро, або зло на
селі, хоч така, в їх понятю
відьма, хвба Богу духа вин-
на. Всіх богів між поганями
давно і тепер можна числи-
ти на тисячі. Одні з них слу-
жили людям довше а другі
коротше. Без богів не було
жодного народа на свєті.

В самій натурі чоловіка
е бажане і дар признавати
щось Вишнього. Но се бажане,
сей дар розвивав ся і роз-
вивав ся дуже поволи і ко-
нечно, колиб не спеціальне
відкрите Боже, всі люде бу-
ли до тепер блудили між
своїди рукотворними і умо-
творними богами не знай-
шовши вдоволення для своєї
душі. Бажане їх скитало-би
ся по днес в забобонах а
розумна людина не могла б
ніколи відповісти собі, ні
другому на питане: Чого
жиємо на землі? Старинні
народи, тай теперішні по-
гани, ще і тепер не можуть
пізнати, що добре а що зле.
Вони суть Азами (з землі
взяті) дума в них мертва,
аж доки не оживить їх тво-
рець так як оживив першо-
го Адама. Творець оживив
душу перше у Жидів. В них
перший раз зродилось поня-
те про одного Бога, який
е причиною і керманцем
всього ества.

Розумні уживлені духом
божим жиди, Мойсей та про-
роки, понесли між свій на-
рід ідею і понятя про одно-
го Бога, який явив ся ім в
серцях і умі. Вони в біблї
пишуть що говорили з Бо-
гом так якби з чоловіком і
сним способом улекушували
свому народови розуміти од-
ного Бога. Хоть в иншім
місці сказано „Бога ніхто
не може видіти“. Ну, але
як-жеж можна було говори-
ти і писати до темного наро-
да? Нарід привик був до та-
ких богів, що собі сам роб-
ив, як і тепер у старих
християнських церквах лю-
ди люблять, аби бог або бо-
жок висів на стіні а вони, а
би цілували його та молили
до него. Се знак темноти. Бо

II.
Тепер поговорим про но-
війших богів.

Більшість Жидів відкину-
ла Мессію Христа, не пізна-
ла його. Жиди думали про
такого Мессію, аби ім був
монархом, умів улекушувати
їх труди, та аби могли жити
коштом других народів. А
бідного Ісуса з Назарету они
всімьміяли, оплювали і при-
били на хрест, бо Він гово-
рив ім про таке царство, про
яке вони не думали, „Цар-
ство мое не от міра сего.“
Но божі пляни дивні. Пос-
подь покликав на службу со-
бі поган з ріжних народів.
Христові слуги пішли в
свєт і в Евангелїем на устах
і на ділі і де не повірили ім
люди, вони власною кровю
запечатали правдивість нау-
ки Христової. Вони не вище-
клись його імени на жадних
тортурах. Кров святих ста-
ла насінем церкви Христо-
вої. Де лиш вмер який про-
повідник за імя Христа, там
росла горстка віруючих, бо і
деж би хто хотів добровіль-
но за брехню вмирати. Се
не можливо. Живі свідки
рознесли благу вість про
спасеніє душ і мир на зем-
по всьому званому тоді свє-
ті. Ідоли падали один
другим а народ кланяв
Богу „в душі і правді“.

Та Белзебуб з иншими
богами не заснув в голові
людей. Хоч всі боги не бу-
розумними живими богами
а тільки камінем, металем
деревом, то все таки на-
не радо їх покидав. Тре-
було учителям Евангелї-
раз по раз класти свою гол-
ву і тільки кровю не дати з-
гинути науці Евангелїя.
врешті настали училелі, не
хотіли терпіти за імя Хр-
ста і проповідували чисту
Його науку, а взяли ся
шпекуляцію. І як-же? —
ось як: прийде бувало як
проповідник в поганське
ло, де е збудована свєтлі-
а в ній який будь божок,
богиня, котрим кланяє
народ, бе поклони, пали-
свєтло та кадила. Слухай
люди! — каже християнський
проповідник, я розкажу
про одного правдивого Бо-
та Христа Його. І розка-
Людам подобає ся його на-
ка але і зі старими звича-
розстати ся тяжко, тож і
жуть: Гарно говориш, у-
телю, але ми не відкине-
старого нашого божка, бо ми
в чім родились в тім і вмира-
ти хочем, а ти нам говориш
про щось цілком нове, нам
жаль, нам тяжко розстати ся
з нашим любим ідолом, що
так гарно вироблений. Я вам
щось пораду, говорить бу-
вало такий проповідник хри-
стіянства: Возьміть доро-
бїть свому божкови сиве во-
лосе, приточіть довгу сиву
бороду, тай буде фігура пра-
вдивого Бога Саваофта. Хо-
тяй Бог ніколи не старіє ся
бо він вічний Дух, все одна-
кий.

І так християнство пово-
лі мішало ся з поганьством.
Люди ніби вірили в Бога і
Христа Його, але кланялись
Йому не духом і правдою,
але в дереві золоті та руко-
творних богах. Се погане
півпоганьство остало по нині-
шній день в католицкій та
православній церкві.

правдивий і милий Богу по-
клін лише тогда, коли він
відданий „в душі і правді.“
Хто як хто, але попи роб-
лять бізнес на сій темноті.
Як зростало понятя про
одного Бога між Жидами то
в міру того упадали старі
божки, почавши від дрібних
аж до старого вавилонсько-
го Ваала, якого пізнійше
дуже зненавиділи Жиди та
зробили з него Ваал-зебуба
(Белзебуба) ворога правди-
вого Бога, бо і сиравді він
був ворогом Бога, хоч був-
ши самий вироблений з ка-
меня та дерева, нічого про-
те не знав, але хто ще йому
кланяв ся то противив ся
правдивому Богу.

Хоч як праццювали проро-
ки над Жидами, то все та-
ки Жиди від часу до часу
покланялись ідолам молоче-
ства але Бог, що вибрав
Жидів за свій перший нарід
не опускав їх. Пророки ду-
хом в молитві лучили ся з
Творцем і Він давав ім силу
творити надзвичайні діла.
Давав ім надзвичайну силу
духа, енергію. Жидики по-
чючі вже екстретів та вся-
віддали крас, а в середині
стони чортяків сидить.

Однак ви зі своєю „пре-
сою“, на яку дістаєте рублі
з Росії нічого не вдієте, бо
люди не дурні і знають ріж-
ницю між православїєм а
кнудо- і царославїєм.

Если вам сего за мало, то
на другий раз постараетесь
зібрати чудеса инших чудо-
творців: Фікулістів, Колїні-
стів та Михайловістів, а то-
ді переконаємо вас, що ваші
сотрудники ані раз не гірші
від вас.

Не-цареславний.

Д. Ф. ВОЛЬФМАН,

220 E. 5th Street,
Недалеко з Ент в НЮ ЙОРКУ

Европейский институт медицин-
ний і електричності
СПЕЦИАЛИСТ,
що має 20-літню практику і лічить
всього рода хвороти.

Коли ви чуєте ся ослабле-
звичайними або хронічес-
секретні, біль і катар жо-
дука, ревматизм, біль гор-
ла, хребта, грудей, катар
носа, хворота очей, чирака,
сороста, боляки, рани, за-
ростати ся тяжко, тож і
руте крові, кровоток, кор-
жуть: Гарно говориш, у-
або инші хвороти, так не
анедобуйте себе. Всяке за-
не хоть і найлекшої
люди небезпечно вітця, Він
положив жите своє, на знак
любви до всего роду людє-
кого і тим примирив нас з
Творцем,

Христос приніс нам поня-
те про одного троїчного Бо-
га. Бога Творця всего свє-
та, Бога Сина, котрим Тво-
рець сотворив свєт і поста-
вив його Завідателем свєта
і Спасителем роду людєско-
го і Бога Духа, котрий дає
жите всякій твари і освя-
щує еї. Всі три особи Трой-
ці суть по природі рівні і
разом дійствують; станю-
лять одного нероздільного
Бога, по над всім і всюди
сушого. Се тайна яку знає
людський розум тільки по-
верховно но глибини еї віх-
то з людей не в силі прові-
рити, бо і чимало е тайн в
природі яких люди ніколи
не дійдуть а Господь біль-
ший від природи — безко-
нечний.

М. МЕЛЬНИК.
Убийники.
(Мельодрама в пяти діях а одинадцяти відслонах.)
(Дальше.)
Я в а 2.
Гарасим і Василь.

Василь: — (надходить з ціпом і ключем в руках)
Де Грицько, тату?

Гарасим: — (дивить ся з під лоба) А тобі його
на що?

Василь: — Треба нам всукати дратву до ціпа,
капиця урвала ся.

Гарасим: — Обійде ся без твого молоченя. (люто)
Киянь ціп! Марш з мого обійстя, щобишь мені від ниньки
рахувати ту причину, ні кроком на мою землю не ступив,
бо ти кости поломлю тим коштуром! (пускає ся до Ва-
силя бити.)

Василь: — (пускає ся іти до хати).

Гарасим: — Де йдеш?

Василь: — Хочу взяти свою сїрачиву, таж чей
заробив її у вас.

Гарасим: — Ні кроком мені, (до жінки) Гасько ви-
неси му стару полотнянку капелюх і ходаки. (Гаська
побігла до хати, Василь поставив ціп на землю, спустив
голову, притулив палець до голови тай думає).

Василь: — (виносить річи і говорить) Маєш, бери,
різом, есь гарнок одо-
бобо хати.
Користайте зі
спосібности.

(повілоно бере річи, одягає ся, при-
говорить) Дякую вам матінко за ви-
тай за сей посаг, (показує на хо-
Гарасима говорить) Вам тату
до мої небіжки мами і до ме-
нагарубав ся для вас, най-
сі убори, якими ви обда-
є сторицею віддасть. (обер-
нять)

Адресуйте так:
Ruska Knyharnia
435 Selkirk Ave. WINNIPEG
Man. Canada.

„Магазин убранных“

М. БАРОНСЬКОГО.
Продає готові убраня по
низьких цінах, притім кож-
дий може розмовитись своєю
рідною мовою так, що ні
коли не може бути обдуре-
ний, а кожде закуплене у-
бранє гварантує фірма.
M. BARONSKY.
107-9-11 Canal Street
NEW YORK, N. Y.

Брата Русини! Наша двадцятлітня дія-
ський земля, наша два-
Славянськи, наше два-
час якого вище сто мільон долларів перейшли
наибільшим доводом що фірма

P. V. ROVNIANEK
е сполягливою, сталою, чесною і
посладе гроші до краю,
хочете уложити гроші до банку
хочете купити або зимити загра-
Если потребуєте шпфарти до краю або в краю
Если маєте до випірнати спадкові справи в став
Згодуйте ся з нашим довірем на сталу, сп-
найстарший християнсько-славянський бу-
яльний заклад в Амери-
Листя адресуйте на котру небудз з наших

P. V. Rovnianek
25 Ave. A, New York
612-614 Grant St., PITTSBURG, PA.
305 N. Water St.,
В Бремен маємо своїх заступників: Ка-
е поскладав?
василь поскладає, а він що? лише
по снопах?

Гаська: — Тато нагнав Василя на псу матір, аби
не показував ся більше до нас, не давно що йно пошвин-
дав ся в свєт за очі.

Грицько: — То, то, то. Йому давно належалось
так зробити. Я видів, що він іхав з Якимом Багрієм у
поле. Я думав, що він з ним присів, та іде на нашу
рудку копиці поправити, та ще і казав му, аби всі копи-
ці добре поприкладав, бо вітер дере як сказив ся, а він
крикнув: — добре, добре, — тай поїхали.

Гаська: — Мабуть він пристав вже до Якима, ти
чужеш старий, що Грицько каже: таж Василь поїхав
з Якимом у поле.

Гарасим: — Що, що, таке?

Гаська: — Та Грицько здибав їх обох на дорозі.

Гарасим: — Гей, гей, рахувани ту причину, не
вийде йому на сухо сватьба з Якимом, попамятає він
з ким зачав. Не довго йому гуляти, я його припутую. Не
одному я вже, рахувати, голову вкрутив, понрафлю я і
сему лайлаковни.

Грицько: — (задумав ся потім говорить) Знаете
що тату? Лишіт мені його, я знаю що маю з ним зробити,
він не буде Якимовим зятком, хвбаби я здох.

Гаська: — Встид бувби для тебе Грицю, тай сьміх
на ціле село, аби наш посьмітхх випередив тебе, з тим
мусип конче щось зробити. Ходімо в поле, Грицьку. (від-
ходять а Гарасим остає сам.)

(Дальше буде)

ЖУЛЬ ВЕРН.

В округ сьвіта в 80^{ти} днях.

(Дальше.)

І дійсно ті Англічане, Мономане, під напором дійсуючої ідеї доходять деколи до найприкрійших крайностей. Тому Паспарту не даючи пізнати по собі, пильно слідив за своїм паном.

Но перше всего Паспарту побіг в свою комнату і загасив газову піч, яка горіла уже 80 днів. В листовій скринці він найшов довгий рахунок газового товариства. Тим хотів він перешкодити розходою, який уже лично відносив ся до него.

Ніч проминула. Містер Фаґ в звичайну пору ліг спати. Але чи заснув він?

Пані Ауда і ока не зажмурила цілу ніч. Паспарту як собака перебув на сторожі під дверми у свого пана. Рано містер Фаґ прикликав його і приказав короткими словами зайняти ся приготуванем сніданя для пані Ауди. Що до него самого, то він вдоволив ся шклянкою кави і куском мяса. Він перепросив паню Ауду, що не буде при сніданю ні при обіді, бо через цілий той час він думав упорядкувати свої діла на письмі. Вечером же він просить паню Ауду на кілька мінут розмови.

Паспарту хотя мав до розпорядимости свій час, чув ся обов'язаний триматись точно волі свого пана. Він дивив ся на містра Фаґа по давньому і не міг без жалю вийти з комнаты. Його дівили слюзи, його рвала грижа совісти, бо він у всім обвинював себе.

Так, если би він був упередив містра Фаґа, если би він був відкрив пляни Фікса, то той не був би тягнув за собою шпіона в Ліверпуль і тогди..

Він не міг довше здержати ся.

— Прокленіть мене, містер Фаґ!

— Я нікого не виню, — спокійним тоном відповів містер Фаґ, — ідіть

Паспарту вийшов і пішов д' молодій жінчині та передав їй розпорядження і просьби свого пана.

— Пані, — додав він, я вже нічого не можу вдіяти, нічого! Я не можу мати впливу на свого пана. Може би ви...

— А який же я можу мати вплив? — відповіла пані Ауда. — Містер Фаґ не потерпить, щоби хто небудь мав на него вплив. Но чи він зрозумів мою безграничну вдячність? Но чи він заглянув в мое серце?... Не покидайте його ні на мінуту. Ви кажете, що він сьогодні вечером наміряє говорити зі мною?

— Так, пані. Правдоподібно він буде говорити з вами о вашім будучім життю в Англії.

— Побачимо, — сказала молода женьщина і задумалась.

І в ту неділю дім в Севиль Ров був як би нікого в нім не було, і першив раз, відколи в тім домі пробував містер Фаґ не пішов до свого клубу, коли на вежи вибила пів дванадцята година.

-- І чогож пішов би він до клубу?

Його там уже не ждали. Раз він там не появиив ся вчера 21-го грудня, о осьмій годині сорок і п'ять мінут вечером, то його заклад був вже програний. Йому не треба вже навіть було йти до свого банкира, щоб взяти в него двадцять тисяч фунтів. В руках його противників був підписаний ним чек, і доволі було предложити той чек, щоби кредит Філяса Фаґа був переведений на імя його противників.

Тоже не треба було містру Фаґу виходити з дому і він не виходив. Він остав ся в своїй кімнаті і заняв ся упорядкуванем своїх справ. Ділом Паспарту було ходити сходами то в гору то в долину. Час проминав для него дуже поволи, він підслухував під дверима свого пана немов би то гарно було так робити. Він заглядав крізь ключну діру в дверех і думав що мав до того право. Паспарту кождо хвилі ждав катастрофи. Часом думав він про Фікса, но взглядом Фікса настала у него переміна. Він не лютив ся на Фікса. Він помилив ся як і всі зглядом містра Фаґа і слідаючи за ним, арештуючи його, він думав, що сповнить свій обов'язок, наколи він сам винен. Ся думка давила його і він уважав себе великим негодаєм.

Коли вже Паспарту накучилось самому, він вступив до містрис Ауди, входив в її комнату, сідав в куті і мовчавливо глядів на молодую, яка однако так була задумана.

Около пів до осьмої містер Фаґ запитав містрис Ауду чи може она поговорити з ним? І за хвилю увійшов він в її комнату і запер за собою двері.

Містер Фаґ взяв крісло і сів на против молодіці коло комина. На лиці його нічого не можна було вичитати. Яким був він тогди як відїздив, таким і тепер. Той же супокій і тая-ж холодність.

Около п'ять мінут він сидів і мовчав. По тім підняв очи на містрис Ауду і сказав:

— Перше всего я обов'язаний просити вас о перебачені, що привіз вас в Англію.

— Перебачені! — перебила молодіця, здержуючи удари серця.

— Позвольте найскінчу — продовжав містер Фаґ. — Коли я загадав увести вас далеко з місця яке сталось вам

так небезпечним, я думав дати вам часті свого маєтку. Ви були би вільні і щасливі. Тепер я зруйнований.

— Я то знаю містер Фаґ — відповіла молодіця — і в свою пору прошу вас, простіть мені що я іхала з вами і може бути, хто знає, также стала причиною вашого зруйнованя.

— Но ви, пані не могли лишити ся в Індії і ваше спасене певним було лише тоді, коли ви виїхали далеко від тих фанатиків, які вас мало що не умертвили.

— І так містер Фаґ, мало того що ви мене спасли від страшної смерти, ви чули еще себе обов'язаним обезпечити мое жите на чужині?

— Так пані, но обставини обернулись не на користь мені.

— Но що тепер буде з вами? — запитала містрис Ауда.

— Мені нічого не треба.

— Як-же ви дивитесь на те, що вас ожидає?

— Так як треба на то дивитись.

— На всякий случай такий чоловік як ви, не може впасти в недостаток. Ваші други.

— У мене нема другів.

— Ваші рідні.

— У мене нема рідних.

— Тогди мені дуже жаль вас. Одинокому тяжко жити. Як! ви з ніким не можете поділитись своїм горем? Кажуть, що в двійку і велика нищота не така страшна.

— Говорять.

— Містер Фаґ — сказала молодіця встаючи і протягаючи руку містру Фаґу — чи хочете придбати нараз і рідню і друга, чи хочете назвати мене своєю женою?

Містер Фаґ в свій час встав з крісла, якийсь незвичайний сьвіт блиснув в його очах і його губи з легка задрожали. Містрис Ауда пристально дивила ся на него. Щирість, чистота, твердість і ніжність того зору благородної жінчини яка рішає ся на все, щоби спасти того, кому вона у всім обов'язана, спершу здивовала, потім тронула його до глибини душі.

На хвилю він закрив очи, будьто би він ухилив ся від того зору, будьто бояв ся щоб не переняти ся тим чим слід. Потім він знова відкрив їх.

— Я вас люблю — просто сказав містер Фаґ. — Клепнусь на тім всім, що є в сьвіті сьвятим. Я вас люблю і я весь ваш.

— А! — закричала містрис Ауда, пригортаючи руку до серця.

Містер Фаґ дозволив. Паспарту сей час явив ся на дзвоник. Містер Фаґ держав еще в своїй руці руку містрис Ауди. Паспарту поняв все і лице його вияснялось як погідне сонце.

Містер Фаґ запитав його, чи не буде пізно дати об тім знати пасторови Самуїлу Вільсону?

Паспарту поспішивсь чим скорше з відповідію.

— Ніколи не пізно — сказав він.

Було тільки вісім годин і п'ять мінут.

— Завтра, в понеділок? — запитав Паспарту.

Містер Фаґ повторив своє запитане, глядаючи на молодую жінчину.

— Завтра, в понеділок! — відповіла она.

XXXVI.

Філяс Фаґ знова стає ся-цінним на льондонській біржі.

Вже час сказати, який переверот думок довершив ся в злученім королівстві; скоро рознесла ся вість про арештоване правдивого злодія, якогось Джемса Страйда, котрого зловлено в Единбурзі сімнадцятого грудня. Три дни перед тим Філяс Фаґ був злочинцем переслідуваний поліцією. Тепер він був чесний джентельмен, що з математичною точністю кінчив свою ексцентричну подорож в округ сьвіта.

Який шум зчинив ся по часописях! Всі, що держали заклад за і против містра Фаґа провели сі послідні три дни в немалім неспокою. Сей Філяс Фаґ, про котрого они забули, появил ся знова на сьвіт божий. Де він був тепер? Сімнадцятого декабра в той сам день, коли був арештований Джемс Страйд, минуло сімдесят шість день від часу відїзду містра Фаґа із Лондона, а про него не було жадних вістий.

Чи погиб він, чи відказав ся від борби, або появиться ся в суботу як бог точности на порозі салі Реформ-Клуба точно о осьмій годині сорок п'ять мінут вечером?

Приходить ся відказати від опису сего руху, яке оволоділо через всі три дни цілим англійським товариством. В Америку і Азию розіслали депеші з запитаннями про містра Фаґа. Днен і вечером ходили дивитись на дім при Севіль Роу. Нічого. Сама поліція не знала, що стало ся зі шпіоном Фіксом, котрий так необачно кинув ся на блудний слід. І заклади чим раз більші і грубші множились дальше. Філяс Фаґ, неначе перегоновий кінч підходив к' стовпови. Він ішов уже не по сто, но по двадцять, по десяти, по пяти за сто. Тільки старий паралітик, лорд Альберман, приймав його по номінальній ціні.

Вечером в суботу в Pall Mall і сусідних вулицях зібралось много публики. Ціла товпа закладчиків сходила ся в Реформ Клубі. Рух повозів був здержаний. Всюди спорили, кричали, і два слова „Філяс Фаґ“ уносились над товпою. Полісмени ледви здержали нарід, і в міру сего, як приближала ся назначена година, загальне напружене все зростало.

(Дальше буде.)

I. САССЕНВАХ.

Сьвята Інквізиція.

(Дальше.)

Але одного папу тоже не оминуло слідство о чистіть віри. Іменно Інокентія XI (1676-1689) підозрівано о тайне належане до Моліносів. Дня 13 лютого 1687 р. з'явила ся у него депутация сьв. офіціум в цілі слідства. Не неомильного папу хотіли переслухати, але Benedykta Odescalchi, попередно називав ся Інокентий. Розуміє ся се була попівська штучка: особу папску уважали за невірну, ненарушаючи самого папу.

Тайною зістало те, про що говорено і що зайшло при тім слідстві. Навіть старано ся укрити самий факт. Англійський єпископ, Gilbert Burnet, котрий описує се, оповідає дальше, що він враз з дружими еретиками запитав жартом католиків з Риму де скриває ся неомильність папи, если ним самим призначені слідителі віри не суть о ній переконані

Коли рівночасно зі скорим ширенем ся просьвіти заникло безуслівне пановане Риму над умислами, сьвітські власти повстали проти провадженю монаших судів віри. Клятва стратила свій грізний характер, оружје ступило. Урядник, що спротивляв ся папским розпорядженням вже не потребував страхати ся утрати уряду. Майже ціла вже протестанцка Англія прозадала великі торговельні зносини зі всіми краями і була в змозі оборонити своїх підданих в других країнах. На „бритійське бажане“ увільнено пераз інквізиційних вязнів.

В історії інквізиції XVIII. столітя головну роль відіграло вільномулярство (масони). Масон був для доброго католика таким самим страховищем, яким є соціаліст для клерикального хлопа.

Задля тайности, якою оточували ся масони курсували о них найбільші фантастичні оповіданя. Несотворені байки повстали о їх звязи з чортами. Папа не вірив всему тому, однак мав свої причини, щоби їх винищити. То, до чого прямовали масони, противило ся віруючому в догмати церкви і нівечили вплив тоїж. Масонство втиснуло ся до всіх товариських кругів переважно до висших і захитало становиско церкви католицкої. Головні засади масонства були шляхотні і взаїмна поміч і релігійна толеранція. Легко тоже поняти, що вже і се вистарчило, щоби на масонство стягнути насильне переслідоване церкви.

В першій половині XVIII столітя бачимо всюду, навіть в Італії, степенний упадок інквізиції. В р. 1769 видав князь з Парми заяву, що по смерти урядуючого інквізитора не вільно назначати другого, те саме наказано в Тескаві. Фердинанд VI в Сицилії звів інквізицію в р. 1782. Наполеон, котрий так нагло положив кінець іспанській інквізиції, розказав тоже знесене римської інквізиції. „Від сеї хвилі ваш трибунал не істнує. Духове катоване має свій кінець“. Такими короткими словами прийняв він представителя інквізиції коли сей явив ся у нег.

Наколи Наполеона поконано, папа не мав нич пильнішого до роботи, як знову покликати сьв. трибунал до життя. Леон XIII казав навіть збудувати нову вязницю для еретиків, але вже проминули були часи давних жорстокостей. Революція 1848 р. отворила знова брами інквізиційних вязниць, але коли французска армія впровадила папу до Риму, сьв. офіціум розпочало свою діяльність з новою ревностію.

20 вересня 1810 р. найшли італійські війська до Риму і намістник Христа стратив свою сьвіцьку власть. Італійска людність відітхнула. Є можливе, але неправдоподібно, щоби папа утримував еще до тепер еретикі суди в обсягу мурів що окружають ватиканський горбок і замикають цілу його сьвіцьку державу.

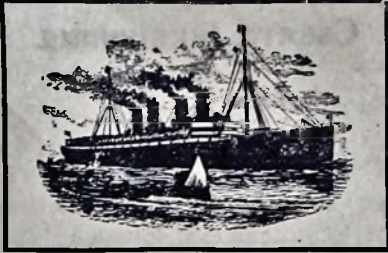
Конгреґация зложена з кардиналів для оборони чистоти віри істнує до нинішнього дня, однак не можна тих кардиналів уважати за інквізиторів, бо не розпоряджають вже ані мечем ані огнем. І часи вже цілком змінили ся. Коли давнійше охочо зносили церковні кари щоби могли повернути на лоно церкви, сегодня богато людей добровільно і явно виступає з католицкої церкви і ніхто ім сего в вольних краях заборонити не може.

Інквізиція в Німеччині.

В середних віках не заволоділа церква жадним краєм, жадним не розпоряджала з такою безглядністю, як Німеччиною Німецький характер і німецька незгода були дуже податним материялом для праці курії.

Ціла махинация попівського котіня власти і добичі була в Німеччині все в руху. І якже се стало ся, що Німеччину увільнено від інституції, при помочи котрої церква втискала ся глибоко в люд? Звідки се походить, що власне той нарід охоронив ся від інквізиції, наколи впроважене єї видавалось так легким, а навіть конечним при нахильстві того народа до терпінв і послуху. Склонність до ереси і фанатичне привязане до католицкої церкви відхиляють ся тут від себе далеко більше чим деінде. Для чого безкористно? Се питане зевдає Adolf Hausgath в своєї розправі о Конраді з Марбурґа.

(Дальше буде.)

Руский Дім Банковий

А. ГРОХОВСКИЙ І СПІЛКА

Заложений
в році
1880

АГЕНЦИЯ КОРАБЕЛЬНИХ КАРТ

З початком літа будуюмо наш власний ВЕЛИКИЙ ДІМ, при roгу GRAND STREET і BEDFORD AVE., BROOKLYN, N. Y., недалеко від нашого теперішнього бюро. Вже розпочато приготування до будови і скоро тільки дім стане, БАНК НАШ там перенесемо.

Споряджуємо і в консулятах стверджуємо всякі документа важні в Європі і Америці.
Спродуємо колієві білети на цілу Америку.
Властитель і управитель L. W. SCHWENK, Нотар.

A. GROCHOWSKI & CO.

НАШІ БЮРА: NEW YORK 111 East, 7th st. BROOKLYN 298 Bedford Ave., JAMAICA 101 Rockaway Road

Допись.

Rosburn, Man.
Хвальна Редакціє!

Коли дістану Вашу часопись „Союз“, то так радо та мило її читаю а се тому що з неї можна ся довідати щось нового, а по друге мене дуже цікавить що ся діє в Сполучених Державах. Тепер якраз попала ся Ваша часопись, з неї можна довідати ся як працює еп. Ортинський для своїх овецок. Він не тільки працює в Сполучених Дер. але так само і в Канаді, хотий він не а пише листи до своїх вірних, щоби не загибли, або не перейшли до Независимих Русинів. Але чи може він кому заперечити кому де іти? Таку силу мав він в старім краю, але ту вільний край, кождому вільно піти кудя йому подобає ся і вільно належати до котрої будь церкви, бо ту свобода і чоловік свобідний може собі думати і так поступати як хоче. Ось мені попав ся до рук лист, котрий писаний зі Спол. Держав від еп. Ортинського і його комітету оборони сьв. римської віри з Філадельфії Па. Голова того комітету п. І. Кульчицкий пише ось так: „Богато ми вислали листів на ваше нарікане та плач. Ми в тих листах подали що маєте робити, але одно ми забули вам написати, що на таке діло треба вам добрих та відповідних людей (розуміть ся добрих агентів). Если у вас нема таких людей щоби взяли ся до сьв. боротьби, то ми комітет рішилисьмо щоби бодай двох наших членів з комітету поїхали до Канади, скликали віча та обговорили якнайдокладнійше цілу справу і зараз удали ся до делегата апостольского з просьбою, щоби дали осібного руского епископа для Канади, або нехай всіх Русинів прилучить під власть еп. руского в Спол. Державі.“

свій голос панови. Ви думаете п. Кульчицкий з Філадельфії Па. в Спол. Дер. що то лише ви такі мудрі, суть і в Канаді мудрійші люде від вас, але они організують ся самі без жадних агентів, они вже пізнали хто е езуїти, а що еп. Ортинський.

Дальше пишете яко комітетови оборони сьв. віри, що кількох Василіянів що суть в Канаді, суть під еп. французьким і проте ті церкви, які тепер наш народ запише на Василіянів, перейдуть потому на еп. французьких, ми п. комітетови і то знаємо, може еще скорше як ви. Мене дуже дивує звідки ви довідали ся, що католицькі церкви в Канаді суть під французьким епископом? Добре сказалисте, та не знати де ваші церкви будуть як не під тими самими епископами. Вам певно сказав еп. Ортинський, бо він добре знає що хто на него церкву запише, то він з нею зробить лад, все одно кажу записати церкву — то вже значить церква та не буде добром громадян.

Не думайте Пов. Читачі що я ту нарочно накинув ся на Ортинського, но я конче мушу оповісти Вам правду про його добротку. Ось що:

В Михайлівці, в Галичині ларував дідач Василіянам цілий свій маєток, бо звичайно, думав дідич, по що хлопам ґрунту? Хлопи не дадуть пашпорту до неба а в монахів вироблюють ся такі річи. Небіщик паниско не був лихий на хлопів, тож не боронив пасовиска громадській худобі пасти по своїх добрах. Але як „святі“ дістали в посідане дідицтво то й розширили свою „місію“. Побудували каплицю і давай стягати людей, особливо дівчат та молодіць до „солодкого серця Ісусового.“

Коло каплиці що свята, що неділі вела ся правдива

торговля корунками, шматками і т. п. Дівки та молодіці бігли до „солодких сердець“ монаших з окружних сіл а мужики лише в чуприну чесали ся — бо хочби яка робуча днина то жіночки спішили до монастиря в умовлений при сповіди час. Менажером місії і всіх дїбр був власне Ортинський і коли дідич бувало потурав людем, то сей „слуга“ серця Ісусового заикав, аби ніхто й не поступив на езуїцкі дора. Коли чия скотина переступила межу дїбр, то монахи як гнцї за собаками вганяли доки не загнали до свого двора, потім мужик, властитель скотини, мусів добре заплатити за викуп або мусів вислати жінку або дочку, як не було гроша аби з монахами „залагодила“ справу.

Одна бідна жінка пішла до їх ліса назбирати підпеньків, та монахи зловили її в одерли до нага і жінка аж в ночи вернула до дому через сором.

Ів. Грегораш заплатив 20 зол. за те що коні переступили межу василіяньских дїбр. Люди добрі, се не байки, а правдиві факта про які знають добитно люди з Михайлівки, Пановець та Кудрианець. А те, про що писали „тверді“ газети що Ортинський роздер чужу віцю на пасовищи, се свята правда. Бідний чоловік мав лише дві овечки тай з тих одну роздер „святий вовк“. Та селянин слушно обурив ся на сего „слугу Божого“ і схопив його в обійми, але той знов не вигарував силу, вирвав ся та втік лишаючи за собою капелюх, який кудрианецький господар привіз до Канади аби йому між людьми показати як загостить коли в нашу колонію.

Отже не треба Русинам в Америці дивити ся на його плач. То плач лицемірський, який добуває ся з него лише тому, що не йде йому

гладко в Америці. Колиб він половив вас за чуби то показавби він вам галицко жандармску натуру.

Братя Земляки! — Нам треба організувати ся самостійно на лад канадійских та американьских церкв, не бути вже дітьми але людем між людьми.
Здоровлю Читачів „Союза“ Канад. фармер з Михайлівки.

Сим повідомляе ся, що організаційний комітет Самостійної Рускої Церкви в Сполучених Державах Америки завязаний.

Про всякі інформації о церковних справах треба відносити ся до секретара комітету на понизшу адресу:

Basil Kuziw,
Theological Seminary
Bloomfield, N. J.

Дрібні оголошеня:
як пошукуване знакомих, оголошеня балів, представлень і т. п., друкуємо в „Союзі“ по ціні 25 цент. за оден раз. Гроші треба посилати наперед.

Д. Ф. ВОЛЬФМАН,

220 E. 5th Street,

Недалеко з Евні в НЮ ЙОРКУ

Европейский институт медицин и электричности
СПЕЦИАЛИСТ,

що має 20-літню практику і лічить вского рода хвороти.

Коли ви чуете ся ослаблені звичайними або хронічн задавненими хворотами як секретні, біль і катар жолудка, ревматизм, біль горла, хребта, грудей, катар носа, хворота очий, чирака, короста, боляки, рани, затруте крові, кровоток, корчі або інші хвороти, так не занедбуйте себе. Всяке занедбане хоть і найлекшої хвороти е небезпечне і з часом стає ся невилічне.

Всяке ослаблене організму, утома духова може бути тільки вилічена нашими спеціалістами.

Наша довголітня практика говорить сама за себе.

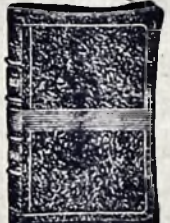
Всякі хвороти хотий найбільш тяжкі ми лічимо в недовгим часі завдяки нашій лабораторії.

Після найновішого система устроєної електричности відділ з найновішими електричними апаратами на европейский лад всегда на услуги наших пациентов.

Час прийняти:
В звичайні дні від 9 рано до 9 вечером
в неділі від 9 рано до 5 вечером.
Dr. F. Wolfman,
220 E. 5th Street,
NEW YORK, N. Y.

НОВІСТЬ!
Вчера прийшла почта з старого краю і привезла богато цікавих книжочок, з котрих найцікавіша тепер для всіх:
ПРЕКРАСНА БІБЛІЯ

вартости \$5.00
продає ся по \$2.50.
Такої біблії не має еще ніхто! Оправлена в мягеньку скірку з золотим обрізом, есть гарно оздобою хати.
Користайте ся і спосібности.

Адресуйте так:
Ruska Knyharnia
435 Selkirk Ave. WINNIPEG
Man. Canada.

„Магазин убрань“

М. БАРОНСКОГО.

Продає готові убрания по низьких цінах, притім кождий рідною мовою так, що ні коли не може бути обдурений, а кожде закуплене убрание гварантує фірма.

M. BARONSKY.
107-9-11 Canal Street
NEW YORK, N. Y.

Братя Русини! Наша двадцятлітня діяльність на Американській землі, наша двадцятлітня праця між Славянами, наше двадцятлітне існуванє, під найбільшим доводом що фірма

P. V. ROVNIANEK & CO.,
є сполягливою, сталою, чесною і довіря гідною.
Если вы посылаете гроші до краю, хочете уложити гроші до банку на процент, хочете купити або вимінити заграничні гроші, Если потребуете шифрарти до краю або з краю сюда; Если маете до вирівняня спадковї справи в старім краю або тут; Згодіть ся з повним довірем на сталу, сполягливу фірму, найстарший християньско-славянський банковий, і нотаріальний заклад в Америці.
Листи адресуйте на котру небудь з наших канцелярій:

P. V. Rovnianek & Co.,
25 Ave. A, New York, N. Y.
612-614 Grant St., PITTSBURG, PA.
305 N. Water St., CONNELLSVILLE, PA.
В Бремен маємо своїх асистиру: Кареш і Стопкней.

Илия Розенталь
Руский адвокат, 13 ПОВЕРХ
E. ROSENTHAL,
302 Broadway, New York.

УДІЛОВА ДРУКАРНЯ „СОЮЗ“
166 E. 4th Street, New York, City
принимает всякі роботи, що входять в обем друкарської праці.
Припоручену роботу виконує ся на час і по можливо низькій ціні.
Принимает ся також замовленя з провінції.
Поручаємось

DR. RICHTER'S PAIN-EXPELLER
Чи Ви нездібні до праці?
Спробуйте
PAIN-EXPELLER.
Він принесе Вам скору полекшу майже зарад по першим натертю. Він подає знамениті услуги при ревматизмі, невралгії, подагрі, звиненнях, потовченнях і усіх догладностях, котрі лічить ся сильно дієлючим лікарством.
Дістати можна у всіх аптеках по 25 і 50 центів.
F. AD. RICHTER & CO.,
215 Pearl St., New York.